

en een rotting, waarop het Comp^e. wapen verkeerd gegraveerd was, zeekerlijk door dit gespuys nagemaakt om, wanneer zij door de onzen elders g'atrappeerd wierden, voor 's Compagnies onderdanen te kunnen passeeren.

Fol. 163v-165v.

(De patrouillevloot, waar in het bijzonder de aparte brief van gouverneur Willem Fockens en het geheime besluit van het bestuur van 9 maart 1765 het over hebben, bestaande uit de bark Buis, de sloep Nagelboom en de pantjalangs Verlangen en Saparoea samen met 26 orangbaaien, is daar weer van veel nut geweest. [fol. 166] Ze diende niet alleen om de plannen van de rovers te verijdelen, maar ook om smokkel van de Cerammers, Buginezen en Mandarezen tegen te gaan. Hoe dapper dit geboefte ook mag wezen, het sloeg steeds op de vlucht wanneer de patrouilleschepen verschenen. De bewoners van Geser, Ceram Laut en Keffing zijn al twee dagen voor de aankomst van deze schepen met achterlating van verscheidene vaartuigen naar de Goramse eilanden gevluht. Hun vaartuigen en huizen zijn in brand gestoken en de vruchtbomen omgekap. De leiders van de expeditie vonden het niet raadzaam de bevolking tot de Goramse eilanden te achtervolgen, maar ze zijn op 3 april naar de zuidkust van Ceram overgestoken waar alle bewoners tussen Keffing en Kissalaut zich als vijanden hadden gedragen, behalve die te Uring. [fol. 167] De orangkaja daar onderging de visitatie gewillig. Op Wang en Kilibon overmeesterden de patrouilleschepen één benteng, maar een tweede moest wegens het ontbreken van een bombardier en de laksheid van de Ambonnezen verlaten worden. Op Wang hebben ze twee grote Buginese vaartuigen, op Arang vier, op Kilibon zeven en op Kissalaut twee verbrand. Sommige waren zelfs zo groot als een pantjalang van de Compagnie. Bij de klip van Tobo was veel volk. Om niet nodeloos mensen en tijd te verliezen is deze verlaten. Daar de oostmoesson al opstak moest men Celor ook passeren. Daar Tobo, Celor en Kilibon de meest verdachte plaatsen zijn, is dit betreuenswaardig. Nu de bewoners er dit jaar zo makkelijk zijn afgekomen, [fol. 168] zullen ze des te trotser worden. Het bestuur was in moeilijkheden geraakt, doordat het de bark Buis en de sloep Nagelboom uit de vloot had moeten halen, daar ze door de zware omstandigheden in het ondiepe water te lek waren geworden. Daar er geen dergelijke vaartuigen waren, zijn de pantjalangs Smaak, Liefde en Spion naar de vloot gezonden. Zo kon de expeditie worden voortgezet en zijn de Cerammers, die in grote getale bij Haruku waren en Hualoy en Abozo wilden aanvallen, vandaar verdreven, waarbij een roefvaartuig op het strand werd gejaagd en overmeesterd met een metalen en een ijzeren draaibas, een snaphaan, wat textiel en wat natte en slechte kruidnagels. Het plan was om naar de noordkust van Ceram te gaan [fol. 169] om groot en klein Kettij te straffen en rond de Zeven Eilanden te patrouilleren. Maar omdat de Cerammers naar de zuidkust waren gegaan, moest men ook daarheen om de eilanden tegen roverij en aanvallen te beschermen. In zijn eigen brief van 31 mei 1765 schreef gouverneur Willem Fockens, te vrezen dat de vloot niet naar de noordkust van Ceram zou kunnen gaan, maar op 16 augustus berichtte hij dat ze op 2 juni van de Molukken daarheen was vertrokken. Op deze expeditie vond men op groot Hoti een lijk, verbrandde men er 8 à 10 huizen en kapte men er alle vruchtbomen om. De inwoners waren met de Papua's en andere met de orangkaja naar Waru uitgeweken. Toen de vloot bij Sawai, de Zeven Eilanden en Pulau Tiens niets tegenkwam, [fol. 170] is ze naar Oma en Honimooa gezeild, omdat de Cerammers daar op vele plaatsen hadden geprobeerd te landen. Toen daar en op de andere plaatsen waar ook werd gepatrouilleerd, niets werd waargenomen, is men naar Ambon teruggekeerd, waar men op 2 augustus 1765 aankwam. Dat er op de noordkust van Ceram niets is waargenomen doet vermoeden dat inlandse deelnemers aan de expeditie de terugkomst van de zuidkust hebben verraden. De rovers op de noordkust konden zich zo in veiligheid brengen. Om zekerheid te geven heeft gouverneur Fockens hierop in zijn eigen brief van 16 augustus een voorstel gedaan, waarop wordt teruggekomen en dat tot geheim is bestempeld. [fol. 171] Uit de brief van 1 mei 1765 van gouverneur Cornelis Sinkelaar te Makassar blijkt dat de smokkelaars, na Buton en ook Sumbawa en Bali te hebben aangedaan, langs de zuidkust van Java varen om Straat Sunda te vermijden